PROCEEDINGS BOOK

EGE
8. ULUSLARARASI
SOSYAL BİLİMLER
KONGRESİ

EGE
8TH INTERNATIONAL CONFERENCE ON SOCIAL SCIENCES
JUNE 2-4 , 2023 – IZMIR

ISBN : 978-625-6393-90-5
Academy Global Publishing House

EGE
8TH INTERNATIONAL CONFERENCE ON SOCIAL SCIENCES
JUNE 2-4, 2023
IZMIR

Edited By
PROF. DR. RAIHAN YUSOPH

CONGRESS ORGANIZING BOARD
Head of Conference: Prof. Dr. Hülya Çiçek
Head of Organizing Board: Dr Gültekin Gürçay
Organizing Committee Member: Prof. Dr. Ali Bilgili
Organizing Committee Member: Prof. Dr. Həcər Hüseynova
Organizing Committee Member: Prof. Dr. Naile Bilgili
Organizing Committee Member: Doç. Dr. Nazilə Abdullazadə
Organizing Committee Member: PROF. DR. BAŞAK HANEDAN
Organizing Committee Member: Dr. Mehdi Meskini Heydarlou
Organizing Committee Member: Prof. Dr. Dwi Solisworo
Organizing Committee Member: Prof. Dr. Dody Hartando
Organizing Committee Member: Prof. Dr. Raihan Yusoph
Organizing Committee Member: Assoc. Prof. Dr. Ivaylo Staykov
Organizing Committee Member: Assist. Prof. Dr. K. R. Padma
Organizing Committee Member: Dr. Amaneh Manafidizaji
Organizing Committee Member: Aynurə Əliyeva

All rights of this book belong to Academy Global Publishing House
Without permission can't be duplicate or copied.
Authors of chapters are responsible both ethically and juridically.
Academy Global–2022 ©

Issued: 25.06.2023
ISBN: 978-625-6393-90-5

CONFERENCE ID

EGE
8TH INTERNATIONAL CONFERENCE ON SOCIAL SCIENCES

DATE – PLACE
JUNE 2-4, 2023
IZMIR

ORGANIIZATION
ACADEMY GLOBAL CONFERENCES& JOURNALS

EVALUATION PROCESS
All applications have undergone a double-blind peer review process.

PARTICIPATING COUNTRIES
Turkey – Azebaijan- Malaysia- Nigeria – India – Algeria –Kazakhstan - Indonesia– Lebanon – Egypt –Japan –Cyprus – France – Iran – Croatia – Thailand –Romania – Russia – Switzerland - Latvia – Tanzania - Georgia –Kuwait - Czech Republic - Saudi Arabia – China– Pakistan - Jordan

PRESENTATION
Oral presentation

PERCENTAGE OF PARTICIPATION
45% FROM Turkey And 55% From Other Counteries

LANGUAGES
Turkish, English, Russian, Persian, Arabic

Scientific & Review Committee

Prof. Dr. Ali BILGILI – Turkiye
Prof. Dr. Naile BİLGİLİ – Türkiye
Prof. Dr. Başak HANEDAN – Türkiye
Prof. Dr. Hülya Çiçek KANBUR – Turkiye
Prof. Dr. Emine KOCA – Turkiye
Prof. Dr. Fatma KOÇ – Turkiye
Prof Dr. Bülent KURTİŞOĞLU – Turkiye
Prof. Dr. Hajar Huseynova – Azerbaijan
Prof. Dr. Dwi SULISWORO – Indonesia
Prof. Dr. Natalia LATYGINA – Ukraina
Prof. Dr. Yunir ABDRAHIMOV – Russia
Prof. Muntazir MEHDI – Pakistan
Prof. Dr. Raihan YUSOPH – Philippines
Prof. Dr. Akbar VALADBIGI – Iran
Prof. Dr. F. Oben ÜRÜ – Turkiye
Prof. Dr. T.Venkat Narayana RAO – India
Prof. Dr. İzzet GÜMÜŞ – Turkiye
Prof. Dr. Mustafa BAYRAM – Turkiye
Prof. Dr. Saim Zeki BOSTAN – Turkiye
Prof. Dr. Hyeonjin Lee – China
Assoc. Prof. Dr. Abdulsemet AYDIN – Turkiye
Assoc. Prof. Dr. Mehmet Fırat BARAN - Turkiye
Assoc. Prof. Dr. Dilorom HAMROEVA - Ozbekstan
Assoc. Prof. Dr. Abbas GHAFFARI – Iran
Assoc. Prof. Dr. Yeliz ÇAKIR SAHİLLİ - Turkiye
Assoc. Prof. Ivaylo STAYKOV - Bulgaria
Assoc. Prof. Dr. Dini Yuniarti – Indonesia
Assoc. Prof. Dr. Ümit AYATA – Turkiye
Assoc. Prof. Dr. Okan SARIGÖZ – Turkiye
Assoc. Prof. Dr. Eda BOZKURT – Turkiye
Assoc. Prof. Dr. Ahmet TOPAL – Turkiye
Assoc. Prof. Dr. Abdulkadir Kırbaş – Turkiye
Assoc. Prof. Dr. Mesut Bulut – Turkiye
Assoc. Prof. Dr. Fahriye Emgili – Turkiye
Assoc. Prof. Dr. Sandeep GUPTA – India
Assoc. Prof. Dr. Veysel PARLAK – Turkiye
Assoc. Prof. Dr. Mahmut İSLAMOĞLU – Turkiye
Assoc. Prof. Dr. Nazile Abdullazade – Azerbaijan
Assist. Prof. Dr. Göksel ULAY – Turkiye
Assist. Prof. K. R. PADMA – India
Assist. Prof. Dr. Omid AFGHAN - Afghanistan
Assist. Prof. Dr. Maha Hamdan ALANAZİ - Saudi Arabia

Assist. Prof. Dr. Dzhakipbek Altaevich ALTAYEV - Kazakhstan
Assist. Prof. Dr. Amina Salihi BAYERO – Nigeria
Assist. Prof. Dr. Baurcan BOTAKARAEV - Kazakhstan
Assist. Prof. Dr. Ahmad Sharif FAKHEER - Jordania
Assist. Prof. Dr. Gültekin GÜRÇAY – Turkiye
Assist. Prof. Dr. Dody HARTANTO - Indonesia
Assist. Prof. Dr. Mehdi Meskini HEYDALOU – Iran
Assist. Prof. Dr. Bazarhan İMANGALİYEVA - Kazakhstan
Assist. Prof. Dr. Keles Nurmaşulı JAYLIBAY - Kazakhstan
Assist. Prof. Dr. Mamatkuli JURAYEV – Ozbekistan
Assist. Prof. Dr. Kalemkas KALIBAEVA – Kazakhstan
Assist. Prof. Dr. Bouaraour KAMEL – Algeria
Assist. Prof. Dr. Alia R. MASALİMOVA - Kazakhstan
Assist. Prof. Dr. Amanbay MOLDIBAEV - Kazakhstan
Assist. Prof. Dr. Ayslu B. SARSEKENOVA - Kazakhstan
Assist. Prof. Dr. Bhumika SHARMA - India
Assist. Prof. Dr. Gulşat ŞUGAYEVA – Kazakhstan
Assist. Prof. Dr. K.A. TLEUBERGENOVA - Kazakhstan
Assist. Prof. Dr. Cholpon TOKTOSUNOVA – Kirgizia
Assist. Prof. Dr. Hoang Anh TUAN - Vietnam
Assist. Prof. Dr. Botagul TURGUNBAEVA - Kazakhstan
Assist. Prof. Dr. Dinarakhan TURSUNALİEVA - Kirgizia
Assist. Prof. Dr. Yang ZİTONG – China
Assist. Prof. Dr. Gulmira ABDİRASULOVA – Kazakhstan
Assist. Prof. Dr. Imran Latif Saifi – South Africa
Assist. Prof. Dr. Zohaib Hassan Sain – Pakistan
Assist. Prof. Dr. Murat GENÇ – Turkiye
Assist. Prof. Dr. Monisa Qadiri – India
Assist. Prof. Dr. Vaiva BALCIUNIENE – Lithuania
Assist. Prof. Dr. Meltem AVAN – Turkiye
Aynurə Əliyeva - Azerbaijan
Sonali MALHOTRA - India

EGE 8th INTERNATIONAL CONFERENCE ON SOCIAL SCIENCES 8th INTERNATIONAL CONFERENCE ON APPLIED SCIENCES JUNE 2 - 4, 2023 - IZMIR				
Bildiri Sunumları / Presentation Session – I **Meeting ID: 881 9370 7664 Passcode: 192102523**				
4 Haziran/ 4 June 2023 /9:30-11:30 Time zone in Turkey (GMT+3)				
Salon / Hall	Oturum Başkanı / Session Chair		Bildiri No ve Başlığı / Paper ID and Title	Authors
Hall 6	Prof. Dr. PAŞA YALÇIN	1	IS FOREIGN LANGUAGE LEARNING A NEUTRAL TOOL OR POWER STRUCTURE? A REVIEW ON CRITICAL PEDAGOGY AND SOCIAL JUSTICE IN ENGLISH LANGUAGE TEACHING	Dr. Gürcan Demiroğları
		2	OTİZM SPEKTRUM BOZUKLUĞU OLAN MÜZİK ÖĞRENCİLERİNİN MÜZİK EĞİTİMİ SÜRECİ İLE İLGİLİ AİLE GÖRÜŞLERİ	Senem SİPAHİ ŞİRİN Prof. Dr. Begüm AYTEMUR
		3	AMERİKA BİRLEŞİK DEVLERİ'NDE UYGULANMAKTA OLAN KARAKTER EĞİTİMİ PROGRAMLARININ ÖZELLİKLERİ	Doktora Öğrencisi, MERVE EROL,
		4	BAKIM ETİĞİ BAĞLAMINDA ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ	Yl. Öğr. MERT ÖZDEN Prof. Dr. OKTAY AKBAŞ
		5	TÜRKİYE'DE KAPSAYICI EĞİTİMİN ÖNÜNDEKİ ENGELLER	Şeyma AKINCI
		6	DETERMINING THE EFFECT OF MODEL USE ON SOME VARIABLES IN SCIENCE TEACHING	Graduate Students, AYŞENUR ÖZBİLİR Prof. Dr. PAŞA YALÇIN
		7	TÜRKİYE VE POLONYADA'Kİ OKUL ÖNCESİ EĞİTİMİN GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE TARİHSEL GELİŞİMİ	Dr. Katarzyna MİLEK Doç. Dr. Aylin MENTİŞ KÖKSOY
		8	SINIF ÖĞRETMENLERİNİN MATEMATİK ÖĞRETİMİNE YÖNELİK KAYGILARININ İNCELENMESİ	Dr Öğr. Üyesi Züleyha YILDIRIM YAKAR Dr. Emine TAYAN Dr. Elif ÇELİK
		9	EXAMINATION OF TEACHERS' CURRICULUM LEADERSHIP COMPETENCIES ACCORDING TO SOME VARIABLES	Hidayet Savaş TUNCAL

OTİZM SPEKTRUM BOZUKLUĞU OLAN MÜZİK ÖĞRENCİLERİNİN MÜZİK EĞİTİMİ SÜRECİ İLE İLGİLİ AİLE GÖRÜŞLERİ

Senem SİPAHİ ŞİRİN[1], Prof. Dr. Begüm AYTEMUR[2]
[1] senemsipahi95@gmail.com - ORCID ID: 0000-0002-2309-2273
[2] Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Müzik Eğitimi Ana Bilim Dalı,
- ORCID ID: 0000-0001-8346-7308

ÖZET

Otizm Spektrum Bozukluğu'na (OSB) sahip olan bireyler; erken çocukluk döneminde fark edilmeye başlanan, sınırlı düzeyde sözlü ve sözsüz iletişim, etkinliklere katılmama, sosyalleşmede güçlük çekme gibi özelliklere sahiptirler. Buna karşılık OSB'li çocukların resim, matematik, müzik, hafıza vb. gibi alanlarda üstün yetenekleri olabilmektedir. Ancak bu durum her OSB'li çocuğun özel bir yeteneğe sahip olacağı anlamına da gelmemektedir.

Bu araştırmada, müzik yeteneği olan OSB'li öğrencilerin aileleri ile görüşmeler yapılarak çocuklarının şimdiye kadar ve ileriye dönük olarak müzik eğitimi ile ilgili süreçlerinin tespit edilmesi amaçlanmıştır.

Bu araştırma, nitel araştırma yöntemlerinden olan durum çalışması deseniyle yapılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu OSB'li olan ve lisans düzeyinde müzik eğitimi alan öğrencilerin aileleri (n=8) oluşturmaktadır. Araştırmanın verileri, demografik sorular ve yarı yapılandırılmış sorulardan oluşan görüşme formu kullanılarak, katılımcı ailelerle ZOOM programı üzerinden çevrimiçi görüşme yöntemiyle elde edilmiştir. Daha sonrasında görüşmeden elde edilen video kayıtlar detaylı bir şekilde izlenerek cevaplar araştırmanın amaçları doğrultusunda metne dökülmüştür. Bu araştırmada veriler tematik analiz ve içerik analizi yöntemi ile çözülmüştür.

Araştırmanın amaçları doğrultusunda OSB olan ve müzik eğitimi alan öğrencilerin ailelerinin müzikal yeteneğe yönelik "müzikal yeteneğin fark edilmesi süreci ve müzikal yeteneğin fark edildiğinde yapılanlarla ilgili görüşleri", "müzik eğitimi süreci ile ilgili görüşleri" ve "çocuklarının müziksel geleceğine dair planlarına yönelik görüşleri" olarak 3 tema altında incelenmiştir. Bu temalardan Müzikal yetenek temasının birinci kategorisi olan müzikal yeteneğin fark edilme sürecinde katılımcıların ifadeleri doğrultusunda 3 kod oluşmuştur. Müzik eğitimi süreci teması 6 kategori altında incelenmiştir. Son tema olan müzikle ilgili gelecek planları teması genel olarak ele alınmış ve her bir kategori için ayrı başlık açılmamıştır. Ayrıca bu temaları destekleyen aile görüşlerine doğrudan alıntıyla yer verilmiştir.

Çalışmanın genel hatlarına bakıldığında katılımcı ailelerin çoğunun OSB'li olan çocuklarının müzik eğitimi süreçleriyle ilgili çeşitli zorluklarla karşı karşıya kaldıkları yönünde görüş bildirdikleri görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Otizm Spektrum Bozukluğu, müzik eğitimi, durum çalışması.

1. GİRİŞ

Bebeğin anne karnında normal gelişim gösterip göstermediğini denetlemek amacıyla birçok tetkik yapılmasına rağmen, özellikle otizm spektrum bozukluğu anlaşılamamaktadır. Çocuk bir-iki yaş civarında söylenenlere tepki vermediğinde, basit kelimeleri söyleyemediğinde veya akranlarının gelişimsel davranışlarını göstermediğinde aileler kaygıya kapılabilmektedir. Bu tarz durumlarda aileler uzman kişilerden görüş/destek alarak süreci açıklığa kavuşturabilmektedirler. Böylece çocuğun nasıl bir eğitim veya özel eğitim desteği alabileceği de belirlenebilmektedir.

Özel eğitim; çoğunluktan farklı ve özel eğitime ihtiyacı olan çocuklara sunulan, üstün yetenekli olanların yetenekleri doğrultusunda en üst düzeye çıkmasını sağlayan, yetersizliği engele dönüştürmeyi önleyen, engelli bireyi kendine yeterli hale getirerek topluma kaynaşmasını ve bağımsız, üretici bireyler olmasını destekleyecek becerilerle donatılan eğitimdir (MEB, 2006).

Özel gereksinimli bireyler kendi içinde kategorilere ayrılmaktadır. Özel gereksinimli kapsamında olan Otizm Spektrum Bozukluğu'na (OSB) sahip olan bireyler; erken çocukluk döneminde fark edilmeye başlanan, sınırlı düzeyde sözlü ve sözsüz iletişim, etkinliklere katılmama, sosyalleşmede güçlük çekme gibi özelliklere sahiptirler (MEB, 2010). OSB, yaşamın erken dönemlerinde başlayan ve yaşam boyu süren, sosyal ilişkiler, iletişim, davranış ve bilişsel gelişmede gecikme ve sapma gibi özellikler gösteren nöropsikiyatrik bir bozukluk olarak kabul edilmektedir.

OSB'li çocuklar yasalar göz önüne alındığında genel eğitim okullarına devam etmektedirler. Her ne kadar uygulama aşamasında OSB'li çocuklar, ebeveynler ve öğretmenler bir takım zorluklarla karşılaşsalar bile, çocukların aynı eğitim ortamında arkadaşlarıyla beraber eğitim almaları yönünde çalışmalar yapılmaktadır (Sucuoğlu, 2019: 441). OSB'li çocuklar, yaşıtlarının kendiliklerinden edindikleri becerileri aynı şekilde öğrenemeyebilir ve ayrı bir şekilde hazırlanan programlara ihtiyaç duyabilir. (Tekin-İftar ve Değirmenci, 2019: 237). Türkiye'de özel gereksinimli bireyler ve bu bireylerden OSB'li çocukların hangi okullarda eğitim alacakları Rehberlik Araştırma Merkezleri (RAM) Özel Eğitim Değerlendirme Kurulu tarafından değerlendirilerek tanılanmaktadır (ÖEHY, Madde. 22). "Davranış Değiştirme Modeli", OSB'li çocukların eğitiminde kullanılan ve edimsel koşullanma ilkelerine dayanan bir modeldir. Skinner, edimsel koşullamayı sonuçların belirli bir düzende ilerlemesi için davranışı arttırma veya azaltma işlemi olarak tanımlamaktadır (Darıca, Abdioğlu ve Gümüşçü, 2017: 73).

Müzik dersinde öğrencilerin birbirleriyle etkileşimi oldukça fazladır ve öğrenciler kendilerini hem bireysel olarak hem de grup halinde ifade edebilirler. Özel gereksinimli öğrenciler, müzik dersinin bu özelliklerinden yararlanarak sosyal becerilerini geliştirip sosyal yönden akranları ve toplum tarafından kabul görebilmektedirler (Güven, 2011: 710).

"Müzik ile Terapi", gelişimsel farklılıkları olan özel gereksinimli bireyler için kullanılmaya elverişli yöntemlerden biridir. Bu yöntemin avantajları arasında belirli bir yaş sınırının olmaması, ailenin de katıldığı çeşitli etkinlikler yapılabilmesi, bireyin müzikal yeteneğinin ortaya çıkarılabilmesi ve nitelikli sanatçıların tespit edilebilmesi bulunmaktadır (Çankır ve Türkmen, 2021: 33). Müzik, özel gereksinimli bireylerin çoğu için bir iletişim

aracıdır. Bir özel gereksinimli bireyin iletişimi zayıf olsa bile sözel duygularını şarkı sözleriyle veya şarkı söyleyerek karşı tarafa ilettiği bilinmektedir (Sağırkaya, 2014).

OSB'li çocukların resim, matematik, müzik, hafıza vb. gibi alanlarda üstün yetenekleri olabilmektedir. Ancak bu durum her OSB'li çocuğun özel bir yeteneğe sahip olacağı anlamına da gelmemektedir. Ayrıca müziğin, bazı OSB'li çocuklarda yeteneklerini geliştirici bir işlevi olmasının yanında, sakinleştirici etkisi olduğu da fark edilmiştir.

Bu bağlamda yapılan araştırmada, müzik yeteneği olan OSB'li öğrencilerin aileleri ile görüşmeler yapılarak çocuklarının şimdiye kadar ve ileriye dönük olarak müzik eğitimi ile ilgili süreçlerinin tespit edilmesi amaçlanmıştır.

Bu amaç doğrultusunda araştırmada aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. Otizm Spektrum Bozukluğu olan öğrencilerin ailelerinin müzikal yeteneğe yönelik "müzikal yeteneğin fark edilmesi süreci ve müzikal yeteneğin fark edildiğinde yapılanlarla ilgili görüşleri" nelerdir?

2. Otizm Spektrum Bozukluğu olan öğrencilerin ailelerinin "müzik eğitimi süreci ile ilgili görüşleri" nelerdir?

3. Otizm Spektrum Bozukluğu olan öğrencilerin ailelerinin "çocuklarının müziksel geleceğine" dair planları nelerdir?

2. YÖNTEM

Bu bölümde, araştırma ile ilgili elde edilmesi amaçlanan bulgulara hangi yöntemler ile ulaşıldığına, verilerin nasıl toplandığına, araştırmanın hangi süreçten geçtiğine değinilecektir.

2.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma, nitel araştırma yöntemlerinden olan durum çalışması deseniyle yapılmıştır. Durum çalışmasının asıl amacı, bir durumu, olayı araştırarak belirli bir sonuca ulaştırılmasıdır (Köse, 2017: 109). Durum çalışması deseni kullanılırken genellikle birden çok veri toplama yöntemi kullanılır. Böylelikle geniş bir veri çeşitliliğine ulaşılabilir. Elde edilen sonuçlara genelleme yapılmaması gerekir çünkü durumlar birbirine benzemeyebilir. Bir duruma yönelik elde edilen sonuçların benzer durumların açıklanmasına ilişkin örnekler oluşturması beklenir (Yıldırım ve Şimşek, 2018: 73).

2.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu OSB'li olan ve lisans düzeyinde müzik eğitimi alan öğrencilerin aileleri (n=8) oluşturmaktadır. Araştırmaya katılan aileler "A1", "A2", …, "A8" olarak adlandırılmıştır. Görüşmeler katılımcı aileler ile çevrimiçi olarak gerçekleştirilmiştir.

2.3. Verilerin Toplanması

Araştırmanın verileri, demografik sorular ve yarı yapılandırılmış sorulardan oluşan görüşme formu kullanılarak, katılımcı ailelerle ZOOM programı üzerinden çevrimiçi görüşme yöntemiyle elde edilmiştir. Görüşmenin başında alınan katılımcı onayı ile görüşme video kayıt altına alınmıştır. Daha sonrasında video kayıtlar detaylı bir şekilde izlenerek cevaplar araştırmanın amaçları doğrultusunda metne dökülmüştür.

2.4. Verilerin Analizi

Nitel bir araştırmanın veri analizi şu aşamalar izlenerek yapılır; veriler toplanır ve incelenir, bu veriler kodlara ayrılır, daha sonra bu kodlar temalar haline getirilir ve en sonunda tablolar veya grafikler halinde sunulur (Creswell, 2018: 51-52). Ayrıca nitel çalışmaların doğası gereği, bu süreçte araştırmacı daha önceden yaptığı bir görüşmeyi sonrasında analiz ederek sonuç kısmında görüşme verilerinin yapısını düzenleyebilir (Creswell, 2017: 195). Bu araştırmada veriler tematik analiz ve içerik analizi yöntemi ile çözülmüştür. Çalışmaya katılan otizm spektrum bozukluğuna sahip çocuğu olan sekiz aile A1'den A8'e kadar olarak kodlanmıştır.

2.5. İnandırıcılık ve Tutarlılık

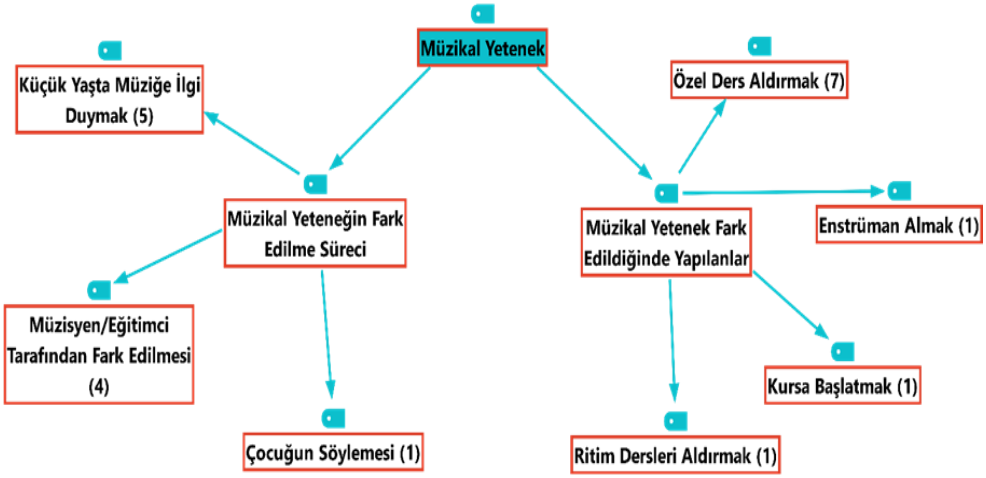
Bu araştırmanın inandırıcılık aşamasında birkaç çeşit strateji kullanılmıştır. Görüşme soruları hazırlama aşamasında üç farklı uzman görüşü alınmıştır. Verilerin toplanması aşamasında katılımcıların onay vermesi ile ZOOM programı üzerinden yapılan görüşmeler kayıt altına alınmıştır. Veriler analiz edilirken tematik analiz ve içerik analizi kullanılmıştır.

Araştırmada veri seti kodlanırken Miles ve Huberman formülü kullanılarak çalışmanın tutarlılığı sağlanmıştır. Miles ve Huberman'a (1994) göre nitel araştırmanın tutarlılığı için kodlayıcılar arasındaki görüş birliğinin %80 ve üzerinde olması beklenmektedir. Bu araştırmada eğitim bilimleri ve özel eğitim alanlarında uzman iki kodlayıcının kendi içinde ve birbirleri ile görüş birliği %91 olarak bulunmuştur. Bu oran araştırmanın tutarlı olduğunu göstermektedir.

3. BULGULAR

Bu bölümde, müzik eğitimi alan OSB'li çocukların ailelerinin çocuklarının müzikal yeteneğine yönelik *müzikal yeteneğin fark edilme süreci ve sonrasıyla ilgili görüşleri*, *müzik eğitimi süreci* ile ilgili görüşleri ve *çocuklarının müziksel geleceğine dair planları* hakkındaki görüşleri şekiller ile desteklenerek sunulmuştur.

3.1. OSB'li çocukların müzikal yeteneğine yönelik "müzikal yeteneğin fark edilme süreci ve müzikal yetenek fark edildiğinde yapılanlar".

Görsel 1. Müzikal Yeteneğin Fark Edilme Süreci ve Müzikal Yetenek Fark Edildiğinde Yapılanlar Temalarına Ait Hiyerarşik Kod Alt Kod Modeli

3.1.1. Müzikal Yeteneğin Fark Edilme Süreci

Müzikal yetenek temasının birinci kategorisi olan müzikal yeteneğin fark edilme sürecinde katılımcıların ifadeleri doğrultusunda; *küçük yaşta müziğe ilgi duymak, müzisyen/eğitimci tarafından fark edilmesi* ve *çocuğun söylemesi* olarak 3 kod oluşmuştur. Katılımcılar tarafından bu kategoride yoğun olarak ifade edilen kodlar *küçük yaşta müziğe ilgi duymak* ve *müzisyen/eğitimci tarafından fark edilmesi* kodlarıdır. Hem ebeveynler hem eğitimciler bu yeteneği fark etmede hassas görünmektedir. Dikkati müziğe verme, melodi oluşturmaya çalışma, enstrümanlarla ilgilenme gibi davranışlar bu konuda etkili olmuştur.

"Onun müzikle ilgilenmesi çok küçük yaşta vardı. Eskiden bir şeyleri öğretirken ses tonumu melodileştirerek konuşurdum. Melodik konuşmam onun dikkatini çekiyordu. Müziğe ilgi duyduğu çok net ortadaydı." (A1)

"Ben de enstrüman çalıyorum. Ben çalarken o da bir şeyler çalmaya çalışıyordu ve ortaya bir şeyler çıkardığını fark ettik." (A3)

"Öğretmeni yeteneğinin olduğunu fark etti ve bize söyledi." (A6)

3.1.2. Müzikal Yetenek Fark Edildiğinde Yapılanlar

Müzikal yetenek temasının ikinci kategorisi olan müzikal yetenek fark edildiğinde yapılanlar temasında ailelerin çocuğun müzikal eğilim ve yeteneğini fark ettikten sonra ilk süreçte neler yaptıklarını açıklamaktadır. Bu kategoride katılımcıların ifadeleri doğrultusunda *özel ders aldırmak, ritim dersleri aldırmak, enstrüman almak* ve *kursa başlatmak* olmak üzere 4 kod oluşmuştur.

Bu kategorideki baskın kod özel ders aldırmaktır. Aileler müzik yeteneği fark edildikten sonra bu alanda uzman desteği almanın iyi bir seçenek olduğunu düşünmüşler ve çoğunlukla buna başvurmuşlardır.

"Bir tane müzik öğretmeninden özel ders aldırmaya başladık." (A2)

"Sekiz yaşında özel dersler aldırmaya başladık." (A3)

"İlkokula başladığında okuma yazmayı öğrendikten sonra 9 yaşında piyanodan özel dersler aldırmaya başladık." (A4)

Diğer katılımcılar ise bu süreçte ritim dersleri aldırmak, *enstrüman almak* ve *kursa başlatmak* gibi adımlar atmıştır. Enstrüman almak dışında bu kodlar da özel ders aldırmak ile yakından ilişkili görünmektedir, çocuk yine bu konuda uzman birine veya bir kuruma yönlendirilmiştir.

"6 yaşındayken ritim dersleri aldırdık kısa bir süre" (A8)

"Tesadüfen piyano kursuna başlattık oradan devam etti." (A5)

3.2. Otizm Spektrum Bozukluğu olan öğrencilerin ailelerinin "müzik eğitimi süreci ile ilgili görüşleri".

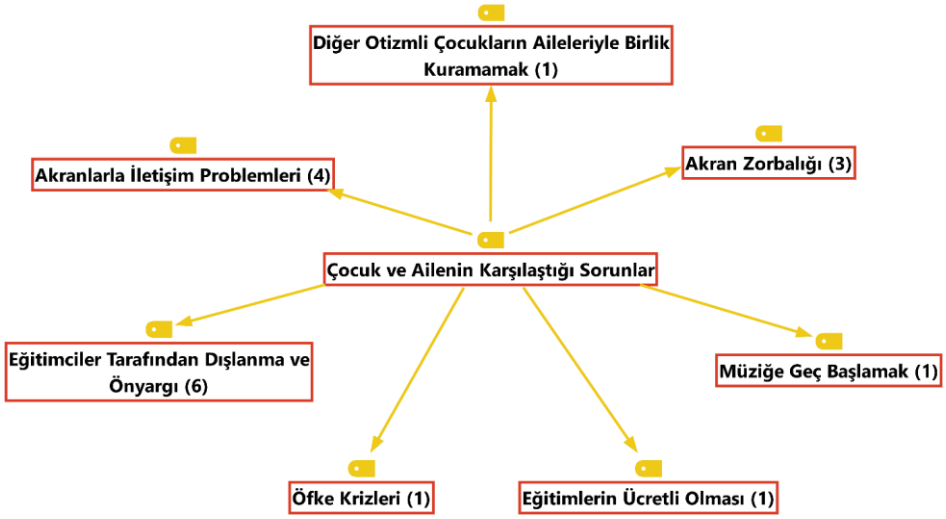
Görsel 2. Müzik Eğitimi Süreci Temasına Ait Hiyerarşik Kod Alt Kod Modeli

Müzik eğitimi süreci teması 6 kategori altında incelenmiştir. Bu kategoriler *çocuk ve ailenin karşılaştığı sorunlar, başa çıkma yöntemleri (sorunlar ile), müzik eğitimi veren kurumlar, eğitimcilerin karşılaştığı zorluklar, özel sınavlar* ve *çocuğun hayatındaki değişiklikler*dir.

Bu kategorilere ait kodlara şekillerin anlaşılabilirliği göz önünde bulundurularak her kategori için kendi bölümünde yer verilmiştir (bkz. Görsel 3-8).

3.2.1. Çocuk ve Ailenin Karşılaştığı Sorunlar

Çocuk ve Ailenin Karşılaştığı Sorunlar Müzik eğitimi temasının ilk kategorisi çocuk ve ailenin karşılaştığı sorunlardır (müzik eğitimi sürecinde). Bu kategori katılımcıların ifadeleri doğrultusunda *eğitimciler tarafından dışlanma ve önyargı, akranlarla iletişim problemleri, akran zorbalığı, öfke krizleri, eğitimlerin ücretli olması, müziğe geç başlamak* ve *diğer otizmli çocukların aileleriyle birlik kuramamak* şeklinde 7 kod içermektedir (Görsel 3).

Görsel 3. Çocuk ve Ailenin Karşılaştığı Sorunlar Kategorisine Ait Hiyerarşik Kod-Alt Kod Modeli

Katılımcı ebeveynler *eğitimciler tarafından dışlanma ve önyargı, akranlarla iletişim problemleri ve akran zorbalığı* kodunu yoğun olarak bildirmişlerdir. Yetenek sınavında karşılaşılan problemler kategorisine benzer şekilde müzik eğitimi sürecinde de *eğitimciler tarafından dışlanma* ve *önyargı* gözlemlemiştir. Buna ek olarak *akran zorbalığı* kodu akranlar tarafından da belirli bir dışlanma olduğunu göstermektedir. Yine akranlarla zorbalık olmasa da iletişim problemleri bulunabilmektedir.

"Bir süre sonra müzik kulağına baktırmak istedik. Bazı eğitimciler müzik kulağının olup olmadığına bakmak istemediler, otizmli olduğu için hep ön yargılı yaklaştılar." (A1)

"Çok dışlayan öğretmenler de oldu. Okul orkestrasına uzunca bir süre dahil etmediler." (A2)

"Hayır, normal dersleri yapsalar biz ona razıyız. Normal derslere bile bazı hocalar dahil etmiyor. Bireysel uzaktan dersleri yapamadık mesela. Bazı hocalar dersleri yapmaktan aciz." (A3)

"Üniversitede bu durum daha iyi ama yine de akranları çocuğum ile çok iletişim kurmaya gayret göstermiyorlar." (A8)

Daha seyrek bildirilen diğer kodlar ise şu şekildedir:

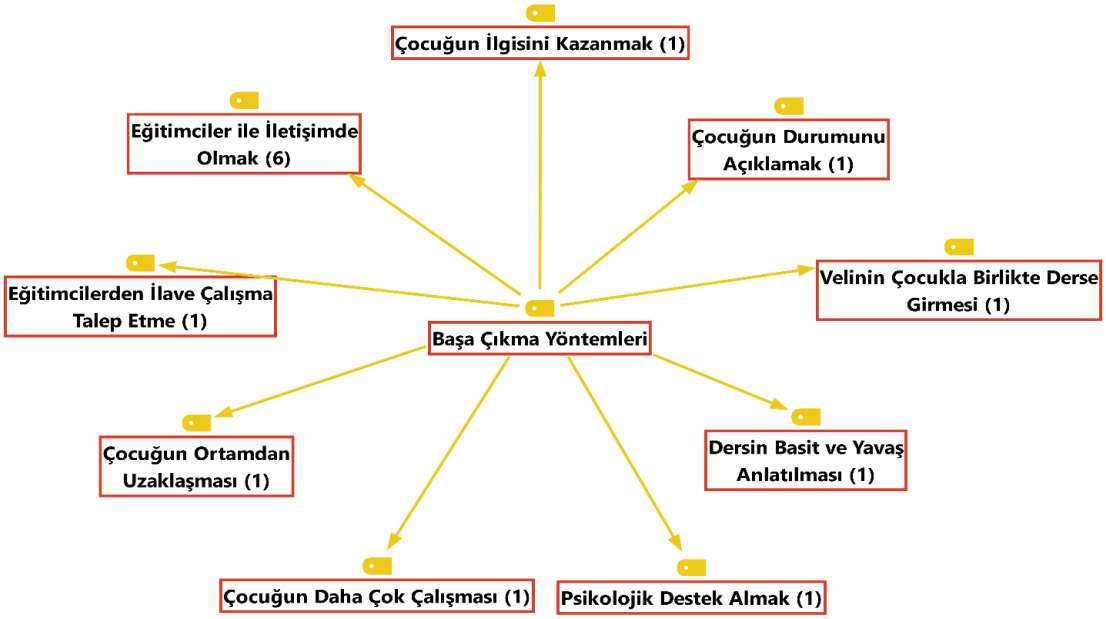
"Bazı öfke krizleri oluyordu" (A5)

"Eğitimlerimizi ücret dahilinde aldık. Hala da ücret karşılığında ders alıyoruz. Tutup da kimse gel seni çalıştırayım demiyor." (A3)

"Müziğe geç başladığımız için o tarz zorluklar yaşıyorlar." (A1)

3.2.2. Başa Çıkma Yöntemleri

Müzik eğitimi temasının ikinci kategorisi başa çıkma yöntemleridir. Bu kategori katılımcıların ifadeleri doğrultusunda *eğitimciler ile iletişimde olmak, eğitimcilerden ilave çalışma talep etme, çocuğun ortamdan (stres yaratan) uzaklaşması, çocuğun daha çok çalışması, psikolojik destek almak, dersin basit ve yavaş anlatılması, velinin çocukla birlikte derse girmesi, çocuğun durumunu açıklamak (eğitimcilere)* ve *çocuğun ilgisini kazanmak* olmak üzere 9 kod içermektedir (Görsel 4).

Görsel 4. Başa Çıkma Yöntemleri Kategorisine Ait Hiyerarşik Kod-Alt Kod Modeli

Bu kategoride katılımcılar, *eğitimciler ile iletişimde olmak* kodunu yoğun olarak bildirmişlerdir. Bu kodun yoğunluğu OSB'ye sahip öğrencilerin yaşadığı iletişim zorluğu düşünüldüğünde anlamlıdır. Aileler bu konuda iletişimde bir aracı rol üstlenmektedir. Aynı zamanda Çocuk ve Ailenin Karşılaştığı Sorunlar kategorisinde tanımlanan *eğitimciler tarafından dışlanma ve önyargı* görüşüne rağmen ailelerin *eğitimciler ile iletişimde olmak* görüşünü benimsemeleri de iletişimde aracı rol üstlendiklerinin bir göstergesidir.

"Bu konuda öğretmenlerle konuşarak sorunları çözüyorduk." (A5)

"Benimle işbirliği sağlayarak problemleri çözdük genelde." (A8)

Diğer kodlara örnekler ise şu şekildedir:

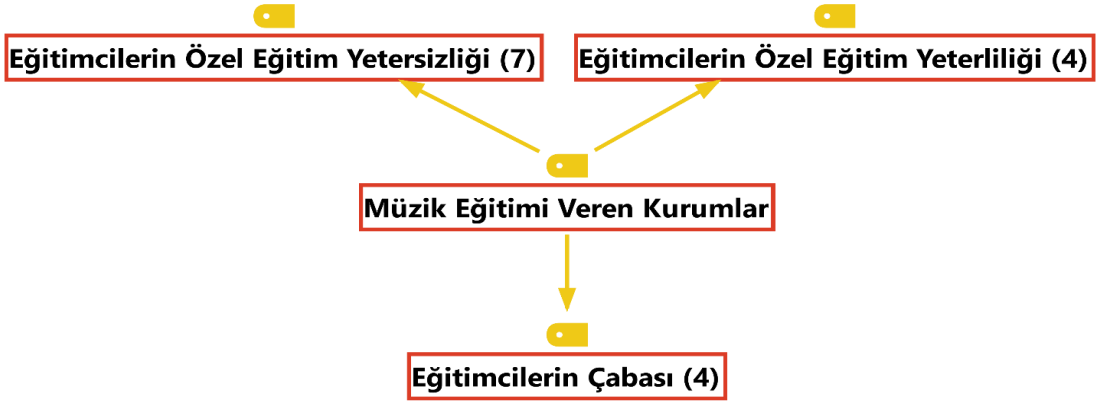
"Zor durumlarla başa çıkmasını daha çok çalışmasını isteyerek çözmeye çalışıyoruz." (A7)

"...o konuda da çözüm olarak onu rahat bırakmalarını, ortamdan ayrılmasına izin verilmesini söylüyordum ve böylece sorun gideriliyordu." (A5)

"Çocuğuma dersin basit cümleler ile anlatılması gerek. Genelde annesi onunla birlikte derse girdiği için annesi tane tane anlatıyordu dersleri ona." (A2)

3.2.3. Müzik Eğitimi Veren Kurumlar

Müzik eğitimi temasının üçüncü kategorisi *müzik eğitimi veren kurumlar*dır. Bu kategori katılımcı ebeveynlerin çocuklarının eğitim aldığı kurumların özel eğitim yeterliliğini ve çabasını değerlendirmesine yönelik aktardıkları bilgileri içermektedir. Kategori katılımcıların ifadeleri doğrultusunda *eğitimcilerin özel eğitim yetersizliği, eğitimcilerin özel eğitim yeterliliği* ve *eğitimcilerin çabası* olmak üzere 3 kod içermektedir.

Görsel 5. Müzik Eğitimi Veren Kurumlar Kategorisine Ait Hiyerarşik Kod-Alt Kod Modeli

Katılımcılar eğitimcilerin *özel eğitim yetersizliği* kodunu yoğun olarak bildirmişlerdir. Bu yoğunluk ebeveynlerin müzik eğitimi kurumunun özel eğitim konusundaki bilgi seviyesinden memnuniyetsizliğine işaret etmektedir.

"Öğretmenler maalesef özel eğitim bilgisine sahip değiller. İşin kötüsü çocuğumu bölüme almak istemeyen öğretmenler "biz bu eğitimi almadık" deyip mazeret olarak bunu söylüyorlardı." (A2)

"Özel eğitim bilgisine hiçbir öğretmen sahip değil açıkçası." (A5)

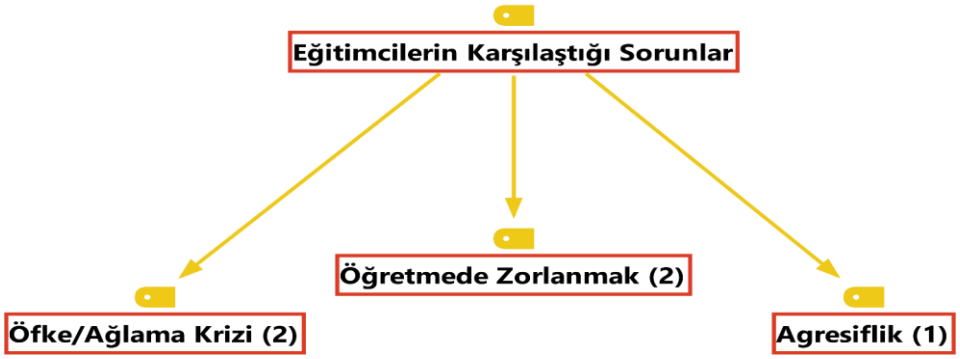
Baskın kod kadar olmasa da katılımcı *aileler özel eğitimcilerin yeterliliği* ve *eğitimcilerin çabası* kodlarında da bilgi aktarmışlardır. Bu kodlar ise bu alanda yetkin eğitim kurumlarının da olduğunu ve yetkin olmasa dahi öğrenmeye, öğrenciye fayda sağlamaya istekli eğitimciler olduğunu da göstermiştir. Bu özveri ebeveynler tarafından olumlu karşılanmaktadır.

"Bence Türkiye'de otizmi en iyi bilen eğitimciler bu bölümde yer alıyor. Yaklaşımları tek kelime ile harika." (A1)

"Özel eğitimden çok öğretmenin anlayışlı olması, vicdanlı olması önemli bu konuda. Anlayışlı olunduğunda bu süreç güzel ilerliyor." (A5)

3.2.4. Eğitimcilerin Karşılaştığı Sorunlar

Müzik eğitimi temasının dördüncü kategorisi *eğitimcilerin karşılaştığı sorunlar*dır *(ailelerin perspektifinden)*. Bu kategori katılımcıların ifadeleri doğrultusunda *öfke/ağlama krizi, öğretmede zorlanmak* ve *agresiflik* olarak 3 kod içermektedir (Görsel 6).

Görsel 6. Eğitimcilerin Karşılaştığı Sorunlar Kategorisine Ait Hiyerarşik Kod-Alt Kod Modeli

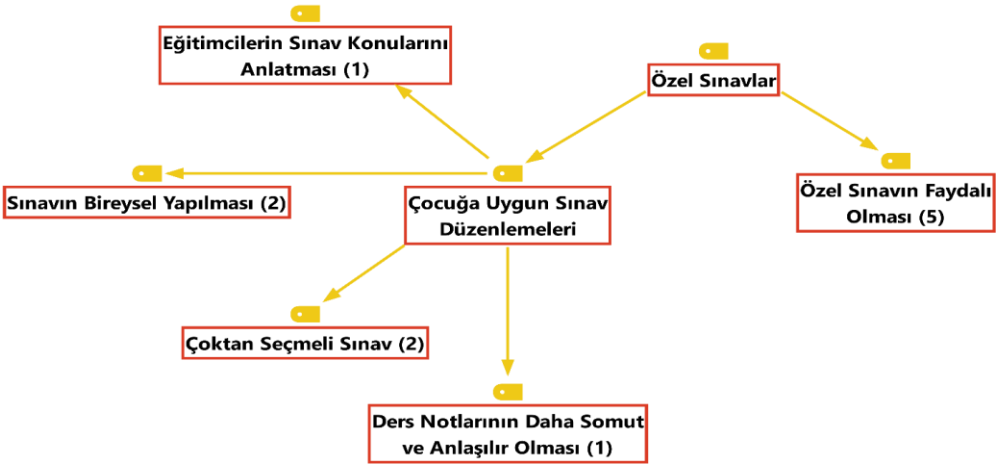
Bu kategoride yoğun olarak bildirilen bir kod göze çarpmamaktadır. Ebeveynler genel bir öğretme zorluğu bildirmiş, bunun dışında çocuklarının zaman zaman öfke/ağlama krizi geçirebildiği ve agresiflik sergileyebildiğini aktarmıştır. Bu kategorideki kodların azlığı, ailelerin eğitimcilerin karşılaştığı sorunlar hakkında kendi sorunları kadar detaylı bilgiye sahip olmadığını düşündürmektedir.

"Tabii ki sıkıntılarla karşılaştılar. Hasta olduğu zamanlar oluyor o zamanlarda çok agresif olabiliyor. Gürültüden çok rahatsız oluyor. Bunlarla ilgili öğretmenleri sıkıntı yaşıyordu. Öfke krizleri de ağlama şeklinde oluyor." (A5)

"Öğretme zorluğu ile karşılaşıyorlar. Nasıl öğreteceklerini bilmiyorlar. Diğer akranlarıyla aynı yöntemleri kullanıyorlar fakat bu bizde işe yaramıyor." (A3)

3.2.5. Özel Sınavlar

Müzik eğitimi temasının beşinci kategorisi *özel sınavlardır (müzik eğitim kurumunda girilen)*. Bu kategori katılımcıların ifadeleri doğrultusunda *çocuğa uygun sınav düzenlemeleri* ve *özel sınavın faydalı olması* olarak 2 kod içermektedir (Görsel 7).

Görsel 7. Özel Sınavlar Kategorisine Ait Hiyerarşik Kod-Alt Kod Modeli

Çocuğa uygun sınav düzenlemeleri kodu, özel sınav düzenlemesinin biçimini açıklayan alt kodlar içermektedir. Bunlar; *çoktan seçmeli sınav*, *sınavların bireysel yapılması*, *eğitimcilerin sınav konularını anlatması* ve *ders notlarının daha somut ve anlaşılır olması* şeklinde 4 alt koddur. Aileler bu düzenlemelerin, çocuklarının sınavı anlama ve dikkatini koruma konusunda faydalı olduğunu veya olabileceğini düşünmektedir. Bu kısımda aileler hâlihazırda çocuklarının girdikleri özel sınavlardaki faydalı değişiklikleri veya ne yapılırsa faydalı olacağını düşündüklerini aktarmışlardır.

"Mümkünse sınavlar çoktan seçmeli olursa sınav düzeni bu şekilde çok daha verimli olur." (A8)

"Basitleştirilmiş şekilde sınav konuları anlatılabilir mesela. Fakat öğretmenler bunu sağlayamıyor. O yüzden sınavlara hep ben çalıştırıyorum." (A5)

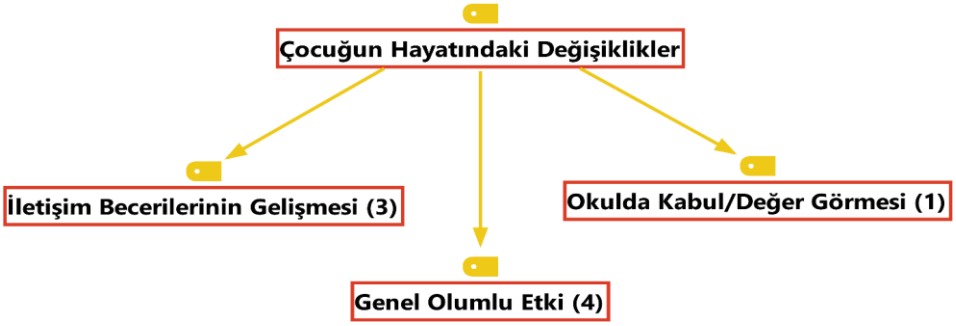
Diğer kod *özel sınavın faydalı olması*dır. Bu kod diğer öğrencilerin girdiği standart sınav yerine özel sınav hazırlanmasının faydalı olacağı ile ilişkilidir. Aileler bu uygulamayı genel olarak faydalı bulmaktadır.

"Özel sınav soruları hazırlanması tabi ki yarar sağlar ve sağladı da. Özel sınav soruları hazırlanmasaydı derslerden geçemezdi zaten." (A3)

"Özel sınav sorularının hazırlanması yarar sağlar tabi ki." (A5)

3.2.6. Çocuğun Hayatındaki Değişiklikler

Müzik eğitimi temasının altıncı ve son kategorisi *çocuğun hayatındaki değişiklikler*dir. Bu kategori müzik eğitim sürecinin öğrencinin hayatına nasıl etkilerde bulunduğunu açıklayan 3 kod içerir. Bunlar; *genel olumlu etki*, *iletişim becerilerinin gelişmesi* ve *okulda kabul/değer görmesi*dir (Görsel 8).

Görsel 8. Çocuğun Hayatındaki Değişiklikler Kategorisine Ait Hiyerarşik Kod-Alt Kod Modeli

Ebeveynler müzik eğitiminin çocuklarını pek detaylandırmadan genel anlamda geliştirdiğini ifade eden *genel olumlu etki* kodunu yoğun olarak bildirmişlerdir. Buna ek olarak aktarılan daha spesifik gelişim *iletişim becerilerinin gelişmesi* koduyla kendini gösteren iletişim alanında olmuştur. Diğer kod ise *okulda kabul/değer görmesi*dir. Bu süreç çoğunlukla öğrencinin hayatında olumlu değişiklikler sağlamış görünmektedir.

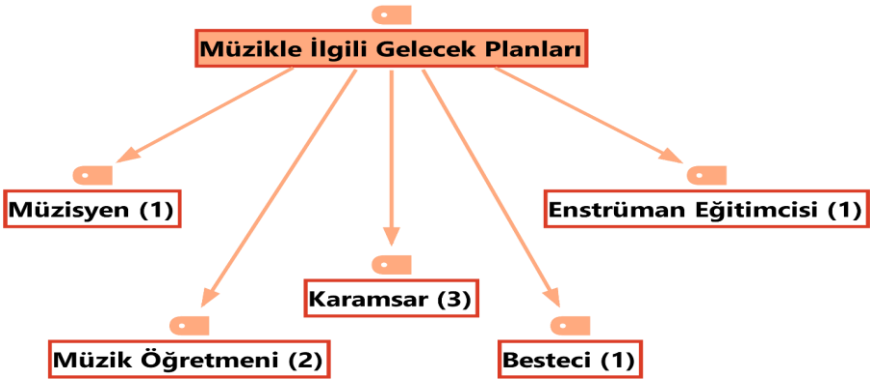
"İletişimi şu an daha iyi. İnsanlar enstüman çaldığı için ilgi gösteriyor. Onun da bu durum hoşuna gidiyor, motive oluyor." (A3)

"Olmaz olur mu? Çok faydası oldu. İletişim probleminde ve sosyallik probleminde ciddi düzelmeler oldu." (A4)

"Tabii, daha kabul edilir oldu. Daha değer görür oldu okulda." (A7)

3.3. Müzikle İlgili Gelecek Planları

Araştırmanın son teması olan müzikle ilgili gelecek planları temasına ait hiyerarşik kod alt kod modeli Görsel 9'da görülmektedir. Bu tema 4 kategori altında incelenmiştir. Bu kategoriler *müzisyen, müzik öğretmeni, karamsar, besteci* ve *enstrüman eğitimcisi*dir. Bu tema kategorilerinin kısa olmasından dolayı temanın genel başlığı altında incelenmiş, her bir kategori için ayrı başlık açılmamıştır.

Görsel 9. Müzikle İlgili Gelecek Planları Temasına Ait Hiyerarşik Kod-Alt Kod Modeli

Temaya bakıldığında baskın kategorinin çocuğunun müzik geleceği hakkında karamsar olan ebeveynlerden oluşan *karamsar* kategorisi olduğu görülmektedir. Bu kategori yoğun bir şekilde müzik eğitimi alan ve belirli bir seviyeye gelmiş öğrenciler için üzücü bir durumu yansıtmaktadır. Ebeveynler şu ana kadarki deneyimlerinden, gelecekte de hem OSB hem de bu bozukluğa karşı olan tutum nedeniyle problemler yaşayabileceklerini düşünmektedirler.

"Gelecekteki mesleği olarak görmek istiyorum. Fakat bu ne kadar gerçekleşecek ondan emin değilim." (A6)

"Müziği çocuğumun gelecekteki mesleği olarak göremiyorum. Bizim ülkemizde müzisyenin ilerlemesi çok zor. Konser piyanisti olmasını beklemiyoruz, konserlere tabii ki katılıyoruz fakat bunu otizmli olup da bu seviyeye gelebildiği için yapıyoruz. Otizme rağmen bunu başardığı için konserlere katılıyoruz. Fakat bu durumun gelir getirici bir şey olarak gerçekleşmesini beklemiyoruz." (A8)

Baskın kategori karamsar olsa da diğer kategoriler farklı farklı müzik kariyerlerine yöneliktir ve hepsi karamsar olmayan olarak ele alınırsa baskınlıkları karamsar kategorisinden yüksektir. Bunlar müzik öğretmeni, müzisyen, besteci ve enstrüman eğitimcisidir.

"Geleceğe dair planımız ileride müzik öğretmeni olması yönünde. Bunu zaman gösterecek." (A4)

"Zaten gelecekteki mesleği müzik. Müzik ile sosyalleşebiliyor. Belki bir yerlerde çalabilir, o şekilde meslek edinebilir." (A5)

"Piyano eğitimcisi olabilir, daha önce böyle bir deneyim de yaşadı özel ders verdi bir öğrenciye." (A1)

4. SONUÇ VE TARTIŞMA

Araştırmanın amaçları doğrultusunda OSB olan ve müzik eğitimi alan öğrencilerin ailelerinin müzikal yeteneğe yönelik "*müzikal yeteneğin fark edilmesi süreci ve müzikal yeteneğin fark edildiğinde yapılanlarla ilgili görüşleri*", "*müzik eğitimi süreci ile ilgili görüşleri*" ve "*çocuklarının müziksel geleceğine dair planlarına yönelik görüşleri*" olarak 3 tema altında incelenmiştir.

Müzikal yetenek temasının birinci kategorisi olan müzikal yeteneğin fark edilme sürecinde katılımcıların ifadeleri doğrultusunda; *küçük yaşta müziğe ilgi duymak, müzisyen/eğitimci tarafından fark edilmesi* ve *çocuğun söylemesi* olarak 3 kod oluşmuştur.

Ailelerden bazıları çocuklarının yeteneklerini kendilerini fark ettiklerini dile getirmişlerdir. Bazı katılımcı aileler ise çocuklarındaki müzikal yeteneğin başka biri tarafından fark edildiğini *"Öğretmeni yeteneğinin olduğunu fark etti ve bize söyledi."* gibi cümleler ile dile getirmişlerdir. Çıkan bu sonuca göre, bazı eğitimcilerin özel gereksinimli çocuklara olumlu tutum sergiledikleri ve müzikal yetenekleri olabileceği konusunda destekleyici oldukları düşüncesine varılabilir. Yapılan bir çalışmada (Aytemur ve Sipahi, 2022) müzik öğretmenlerinin müzik yeteneği olan özel gereksinimli çocuklara ilişkin algıları ölçülmüştür ve çıkan sonuçlarda katılımcıların çoğunun olumlu yaklaşımda olduğu görülmüştür. Yapılan başka bir çalışmada (Çankır, 2020) da benzer olarak, OSB'li olan ve müzik eğitimi alan öğrencilerin aileleri ile görüşme yapılıp müzikal yeteneği fark etme ve fark ettikten sonra neler yapıldığı sorulmuş, gelen cevaplar doğrultusunda katılımcı ailelerin kendi çocuklarının yeteneğini fark ederken bazıları da kendilerinin dışında birinin bu yeteneği fark ettiğini söylemiştir.

Müzikal yeteneğin fark edildiğinde yapılanlar kategorisinde katılımcıların ifadeleri doğrultusunda *özel ders aldırmak, ritim dersleri aldırmak, enstrüman almak* ve *kursa başlatmak* olmak üzere 4 kod oluşmuştur. Bu kodlardan en baskını *özel ders aldırmak* kodudur. Diğer kodlara bakıldığında (ritim dersleri aldırmak, kursa başlatmak) aslında yine "ders" adı altında özel ders kodu ile yakından ilişkili olduğu görülmektedir.

Müzik eğitimi süreci teması 6 kategori altında incelenmiştir. Bu kategoriler *çocuk ve ailenin karşılaştığı sorunlar, başa çıkma yöntemleri (sorunlar ile), müzik eğitimi veren kurumlar, eğitimcilerin karşılaştığı zorluklar, özel sınavlar* ve *çocuğun hayatındaki değişikliklerdir.* Bu kategoriler de kendi içlerinde kodlara ayrılmıştır. Katılımcı aileler müzik eğitimi süreci ile ilgili yoğun olarak eğitimcilerin yaklaşımları konusunda dışlanma ve ön yargı olduğunu *"Bir süre sonra müzik kulağına baktırmak istedik. Bazı eğitimciler müzik kulağının olup olmadığına bakmak istemediler, otizmli olduğu için hep ön yargılı yaklaştılar.", "Çok dışlayan öğretmenler de oldu. Okul orkestrasına uzunca bir süre dahil etmediler."* gibi cümleler ile bahsetmektedirler. Bu durum da eğitimcilerin yeteri kadar özel eğitim bilgisine sahip olmadığı ve OSB'li öğrencilerle hangi yaklaşımlarla ders işleyeceği konusunda yeterli düzeyde bilgi sahibi olmadığı sonucunu ortaya çıkarmaktadır. Çıkan bu sonuçlardan farklı olarak yapılan bir çalışmada (Aytemur ve Sipahi, 2021) müzik öğretmenlerinin özel eğitim kavramına ve özel gereksinimli çocuk kavramına ilişkin algılarını metaforlar aracılığıyla ölçülmüş ve katılımcılar yoğun olarak olumlu metafor üretmişlerdir.

Müzik eğitimi süreci temasının 3. kategorisinde katılımcı aileler yoğun olarak eğitimcilerin özel eğitim konusunda bilgi sahibi olmadıklarından bahsetmektedirler. Öğretmen yetiştiren kurumlarda, lisans düzeyindeki ders programlarında, sadece bir dönem olmak üzere "Özel Eğitim ve Kaynaştırma" adı altında ders yer almaktadır (YÖK, 2018). Müzik eğitimi de dahil olmak üzere öğretmen adayları mezun olduktan sonra özel eğitim okullarına atanabilmekte veya atandıkları okullardaki sınıflarda kaynaştırma öğrencileri ile karşılaşabilmektedirler. Ummanel ve Gürkan (2017) yaptıkları bir çalışmada özel eğitim dersi alan ve özel eğitim dersi almayan katılımcıları karşılaştırmışlardır. Çıkan sonuçlara göre dersi alanlar özel gereksinim kavramını 'gelişimsel gecikme' olarak tanımlarken, dersi almayanlar 'yetersiz, sağlıklı insanın yaptıklarını yapamayan, kendi ihtiyaçlarını karşılayamayan' gibi nitelendirmeler ile tanımlamışlardır.

Son tema olan müzikle ilgili gelecek planları teması genel olarak ele alınmış ve her bir kategori için ayrı başlık açılmamıştır. Temaya bakıldığında baskın kategori çocuğunun müzik geleceği hakkında karamsar olan ebeveynlerden oluşan *karamsar* kategorisidir. Karamsar kategorisinden çıkan görüşlere göre katılımcı aileler OSB olan ve müzik eğitimi alan çocuklarının müzikle ilgili gelecek planlarını *"Gelecekteki mesleği olarak görmek istiyorum. Fakat bu ne kadar gerçekleşecek ondan emin değilim."* gibi cümleler ile dile getirmektedirler. Katılımcı ailelerin karamsar görüşlere sahip olmalarının, çocuklarının iletişim güçlüğüne sahip olmaları veya müzik eğitiminde yaşadıkları olumsuz süreçlerden kaynaklanabileceği düşünülmektedir. Buna karşılık diğer kategorilere baktığımızda, katılımcı aileler çocuklarının gelecekte enstrüman eğitimcisi, besteci, müzisyen ve müzik öğretmeni olabileceği yönünde olumlu görüşler de belirtmişlerdir.

Çalışmanın genel hatlarına bakıldığında katılımcı ailelerin çoğunun OSB'li olan çocuklarının müzik eğitimi süreçleriyle ilgili çeşitli zorluklarla karşı karşıya kaldıkları yönünde görüş bildirdikleri görülmektedir. Fakat bunun yanında katılımcı aileler OSB'li olan çocuklarının müzik eğitimi boyunca hayatlarında olumlu etki bırakması ve gelecekte müziği meslek olarak icra etmeleri gibi olumlu yönlerden de bahsetmişlerdir.

4.1. Öneriler

1. Öğretmen yetiştiren kurumlarda "Özel Eğitim ve Kaynaştırma" dersi arttırılabilir.
2. Müzik eğitimi bölümü de dahil olmak üzere öğretmen adaylarına özel eğitim okullarında staj yapma imkanı sunulabilir.
3. Eğitimcilere özel eğitim konusunda hizmet içi eğitimler verilebilir.
4. Bu çalışmaya benzer olarak lise eğitimi düzeyinde müzik eğitimi alan OSB'li öğrencilerin aileleriyle de görüşme yapılıp daha geniş çalışma grubuna ulaşılabilir.
5. OSB'li öğrencilerin eğitimcilerine benzer görüşme soruları sorulup farklı bir bakış açısı elde edilebilir.

KAYNAKÇA

Aytemur, B. ve Sipahi, S. (2021). Müzik öğretmenlerinin özel eğitim kavramına ve özel gereksinimli çocuklara ilişkin metaforik algıları. *Turkish Studies - Language, 16*(4), 2093-2110.

Aytemur, B. ve Sipahi, S. (2022). Müzik öğretmenlerinin ve öğretmen adaylarının müzik yeteneği olan özel gereksinimli çocuklara ilişkin algıları. *Journal of Social and Humanities Sciences Research, 9*(79), 49-59.

Creswell, J. W. (2017). *Araştırma Deseni: Nitel, Nicel ve Karma Yöntem Yaklaşımları.* Y. Dede & S.B. Demir (Çev.) (3. Baskı). Ankara: Eğiten Kitap Yayıncılık.

Creswell, J. W. (2018). *Nitel Araştırma Yöntemleri: Beş Yaklaşıma Göre Nitel Araştırma ve Araştırma Deseni.* M. Bütün & S.B. Demir (Çev.) (4. baskı). Ankara: Siyasal Kitabevi.

Çankır, B., Türkmen, U. (2021). *Otizmli ama yetenekli otizmli çocukları olan aileler ve müzik.* Ankara: İzge Yayıncılık.

Darıca, N., Abdioğlu, Ü., ve Gümüşçü, Ş. (2017). *Otizm ve otistik çocuklar.* İstanbul: Özgür Yayınları.

Güven, E. (2011). Müzik dersleri ve kaynaştırma uygulaması. *Kastamonu Eğitim Dergisi, 19*(3), 709-718.

Köse, E. (2017). *Bilimsel araştırma yöntemleri.* Remzi Y. Kıncal (Ed.), Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.

Miles, M. B., ve Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded sourcebook.* Sage Press.

Millî Eğitim Bakanlığı (MEB). (2006). *Özel eğitim hizmetleri yönetmeliği*. 31.05.2006 tarih ve 26184 sayılı Resmî Gazete. https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2006/05/20060531 2.htm

Millî Eğitim Bakanlığı (MEB). (2010). *İlköğretim okullarındaki kaynaştırma uygulamalarının değerlendirilmesi.* Ankara: Milli Eğitim Basımevi.

Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği (ÖEHM). (2006). *Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği.* Milli Eğitim Bakanlığı. https://orgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2018_07/09101900_ozel_egitim_hizmet leri_yonetmeligi_07072018.pdf

Sağırkaya, B (2014). *Temel Motor Becerilerini Kullanabilen Otizm Özelliği Gösteren Çocuklarda İletişim Becerilerinin Geliştirilmesinde Orff-Schulwerk Yönteminin Kullanımı.* Yüksek Lisans Tezi. Afyonkarahisar: T.C Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müzik Anasanat Dalı.

Sucuoğlu, B. (2019). *Otizm spektrum bozukluğu olan çocuklar ve eğitimleri.* Elif Tekin-İftar (Ed.), Ankara: Ayrıntı Basım Evi.

Tekin-İftar, E. ve Değirmenci, H. D. (2019). *Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Çocuklar ve Eğitimleri.* Elif Tekin-İftar (Ed.), Ankara: Ayrıntı Basım Evi.

Ummanel, A. & Gürkan, T. (2017). Okul öncesi öğretmen adaylarının özel eğitimle ilgili bazı kavramlara yönelik görüşlerinin incelenmesi. *Electronic Turkish Studies*, 12(17). http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.11975

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2018). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri.* Ankara: Seçkin Akademik ve Mesleki Yayınları.

CERTIFICATE OF APPRECIATION

THIS CERTIFICATE IS PROUDLY PRESENTED TO

Prof. Dr. Begüm AYTEMUR

IN ORAL PRESENTATION, RECOGNITION AND APPRECIATION OF RESEARCH CONTRIBUTION TO
EGE 8th INTERNATIONAL CONFERENCE ON SOCIAL SCIENCES
JUNE 2 - 4, 2023 - IZMIR
WITH THE PAPER ENTITLED
" OTİZM SPEKTRUM BOZUKLUĞU OLAN MÜZİK ÖĞRENCİLERİNİN MÜZİK EĞİTİMİ SÜRECİ İLE İLGİLİ AİLE GÖRÜŞLERİ "

JUNE 4, 2023

PROF. DR. HULYA CICEK